

In elk nummer van dit jubileumjaar publiceren we een interview met iemand uit een steeds wisselende doelgroep binnen het vakgebied. Centraal staat de vraag hoe die persoon op de hoogte blijft van de vakkennis, nodig voor haar of zijn werk. Dit keer Jan Sevenster, die inmiddels een punt heeft gezet achter zijn bosbouwcarrière.

Jubileum-interview met Jan Sevenster

”Boodschappen heb ik geen boodschap aan”

Tussen 1961 en 1988 heeft Jan Sevenster (Bergum, 1929) les gegeven aan de MBCS en vooral de HBCS. Een groot deel van de mensen die nu in Nederland het bosbeheer vormgeven zijn door hem de bomen in het bos gaan zien, en hebben hem als een enthousiaste, gedreven en vooral betrokken docent gekend. Na zijn vertrek van de HBCS is hij nog enige tijd actief gebleven in het bosbouwvak, maar zo'n acht jaar geleden heeft hij definitief een punt gezet achter zijn bosbouwcarrière. We zochten hem op in zijn tuin.

“Ik heb altijd geprobeerd om mensen zoveel mogelijk aan het denken te zetten. Via kijken, benoemen en analyseren zelf laten zien hoe het zit in het bos. Niet a priori vertellen, maar gewoon zelf laten kijken en proberen daaruit conclusies te trekken”. Hiermee typeert Jan Sevenster zijn onderwijsstijl. “Ik denk enerzijds dat dat de goede methode is, maar anderzijds is het me kennelijk ook een beetje aangeboren. Ik vind het ook gewoon leuk om te doen”.

Zijn carrière begon in 1954 bij de Heidemij. Hij hield zich in eerste instantie bezig met het opstellen van beheerplannen (in die tijd

'bosbedrijfsplannen' genoemd), maar “al snel werd duidelijk dat er in de bosbouw steeds minder geld viel te verdienen”. En dus moest hij zich bezig gaan houden met ander werk. Hij werd schadetaxateur voor bossen en boomgaarden naar aanleiding van de aanleg van het aardgasleidingennet. “Geleidelijk begon ik uit de bosbouw te groeien. Dat vond ik jammer, en toen zich de mogelijkheid voordeed om full-time bosbouw te gaan doceren aan de HBCS heb ik dat meteen gedaan”. Hij doceerde al vanaf 1961 enkele uren per week aan de bosbouwschool, maar vanaf 1967 wijdde hij zich volledig aan het bosbouwonderwijs. In die tijd

was het studentenaantal beduidend lager dan nu. “In het begin heb ik les gegeven aan klassen van twee man”. Cultuurtechniek was toendertijd veel meer in trek dan bosbouw, en bovendien was er een streng toelatingsbeleid: “De bosbouwschool kwam je veel makkelijker af dan op”.

Niet alleen de studentenaantallen veranderden. In de eenentwintig jaar dat hij doceerde in Velp heeft hij zeer veel zien veranderen in het bos, en in het bosbeheer. Daar heeft hij zelf een belangrijk aandeel in gehad. Liep hij in zijn eerste jaren bij de Heidemij nog vakken uit te zetten om heide te bebossen, later is hij gegrepen door het gedachtegoed van de

Naturgemäße Waltschaft (NW) in Duitsland. Deze stroming is een steeds grotere rol gaan spelen in zijn denken over bosbeheer in Nederland. "Ik ging graag naar Duitsland. Die Duitsers zijn toch meer geneigd de zaken exacter en cijfermatiger te benaderen dan de Nederlandse bosbouwers". Toch plaatst hij ook wat kanttekeningen: "Als je in Duitsland een discussie begon over de natuuraspecten van het beheer, dan hadden ze daar toch niet zo'n verhaal bij. Natuur is een soort automatisch onderdeel van de NW. Het wordt in Duitsland vooral gezien als iets wat er vanzelf bij komt, als je het maar op de goede manier doet". Hij beaamt ruiterlijk lachend dat dat een cirkelredenering inhoudt, en komt weer terug op zijn adagium. "Onder andere door traditie heeft de NW een aantal waarheden die letterlijk niet meer ter discussie staan. Je moet niet alleen maar een mening hebben, maar kwantificeren. Als je zegt: 'dit is een goede situatie', dan is dat altijd getoetst aan een bepaald criterium. Je moet proberen dat criterium te achterhalen". Jan Sevenster stond aan de wieg van het Geïntegreerd Bosbeheer. "Wanneer dit begonnen is weet ik niet. Het is een groeiproces geweest. Geïntegreerd Bosbe-

heer heeft veel van de Naturgemäße Waltschaft overgenomen, maar het heeft daar ook veel aan toegevoegd. Met name dingen doen die er specifiek op gericht zijn de natuurwaarden te verhogen. Dood hout bijvoorbeeld. Daar deden de Duitsers echt niet aan". Wanneer we vragen naar wat hij precies verstaat onder Geïntegreerd Bosbeheer benadrukt hij vooral het feit dat de verschillende functies van het bos op het niveau van de opstand moeten worden gerealiseerd. Hiermee raken we meteen in discussie over het feit of een opstand waarin bijvoorbeeld alleen natuurwaarden de bovenaan voeren al dan niet geïntegreerd is. Na enige tijd strekt hij zich uit in zijn stoel en zucht: "Zo'n discussie zou je eigenlijk in het bos moeten voeren. Ik heb nu dat bos er niet bij. Beetje moeilijk. Hier wordt het zo abstract. Waar het uiteindelijk om gaat is dat Geïntegreerd Bosbeheer de verschillende functies van het bos integreert op opstandniveau". De discussie over de huidige ontwikkelingen met betrekking tot Geïntegreerd Bosbeheer verloopt moeilijk. "Ik heb aan het begin gestaan van de ontwikkeling van Geïntegreerd Bosbeheer, met het nodige enthousiasme, maar

hoe dat na 1995 verder is gegaan, dat weet ik niet". Naast de ontwikkeling van het Geïntegreerd Bosbeheer, samen met Simon Klingen, heeft Jan Sevenster ook op andere terreinen een belangrijke bijdrage geleverd aan het bosbeheer. Zo heeft hij in een publicatie in het NBT een zeer interessante zienswijze geboden op de structuur en geschiedenis van het boombos. Wanneer we dit noemen gaan zijn ogen twinkelen: "Dat vind ik zulk machtig mooi bos". Ook heeft hij veel studie gemaakt van de coulissenkap in Nederland. "Van coulissenkap heb ik altijd het gevoel gehad dat men er niet uithaalde wat erin zat, maar het werd al afgeschapt voordat het zich verder kon ontwikkelen. Het is zo eenvoudig, en er zitten zoveel mogelijkheden in mits je de tweede fase niet verjongt. Die tweede fase verjonging is eigenlijk zo'n onnozele bezigheid qua kosten en opbrengsten". Even staat zijn bevoegenheid weer op de voorgrond. "Het is een heel interessant stuk geschiedenis. Het zou best een leuk onderwerp zijn om daar eens een studie over te schrijven". Zelf zal hij die studie niet schrijven. "Een jaar of acht geleden heb ik er echt een punt achter gezet. Een klein beetje bosbouw,

daar voel ik niet voor. Ik wil het goed doen, er veel tijd in steken en anders liever niet. Toen heb ik beslist: Stoppen ermee, helemaal. Ik heb er nooit spijt van gehad". Hij heeft zijn lidmaatschap van de KNBV opgezegd en leest ook het NBT niet meer. Liever besteedt hij zijn tijd aan het opkweken van cactussen, of het wandelen van station naar station. "Ik kom eigenlijk nog maar weinig in het bos". Zijn vertrek uit de bosbouwwereld "houdt altijd iets dubbels". "Als ik door het bos loop heb ik toch altijd de neiging om me ermee te bemoeien. Ik blijf toch altijd kijken met de ogen van een planner en beheerder. Aan de andere kant: dat zou dan toch incidenteel zijn want gestructureerd wil ik het beslist niet meer". "Ik ben ook anders naar het bos gaan kijken. Je merkt toch dat je tijdens je beroepsperiode erg beïnvloed wordt door je vakkundige bezigheid. Ik heb gemerkt dat de mate van ongereptheid van bosbeelden een heel belangrijk aspect van de waardering is geworden. Ik kan me nu opeens heel erg ergeren als er afgezaagde kronen in het bos liggen. Dat heb ik vroeger nooit gehad". "Waar het mij heel erg opviel, was in het Douglas reservaat bij Uchgelen. Toen dacht ik: potver-

dorie, dat een Douglas bos er zo ongerept uit kan zien. Dat is echt een eye-opener geweest. Ik vind het juist zo opmerkelijk dat me dat in het Douglas bos opviel, wat het superbos van ingrijpen is". Wellicht niet geheel toevallig lag er aan het begin van dit interview een exemplaar van "Natuurbehoud" op tafel.

Gevraagd naar wat hem speciaal is opgevallen voor wat betreft het bosbeheer van de afgelopen jaren, blijft het lang stil. "Dan denk ik toch aan de ontzettend groot-schalige ingrepen ten behoeve van het natuurbehoud zoals het herstel van het stuifzand in het Nationaal Park De Hoge Veluwe. Dat vind ik een prachtige ingreep. Prachtig om weer een heel eind door het zand te kunnen baggeren".

"De gigantische kaalkap op de Rovertse Heide vind ik een ramp. Het is gewoon precies een oude kaalkap, kaarsrecht langs de randen. Kun je daar nou niet iets mooiers van maken? Zulke kapvlaktes hebben we dertig jaar geleden afgeschaft omdat we het vanuit de houtproductie niet meer wilden hebben, en nu doe je het op precies dezelfde manier voor de natuur".

Hij moet even nadenken op de vraag in hoeverre de KNBV en het

NBT een rol hebben gespeeld in zijn denken over bos en bosbeheer. "Je hebt dat klankbord absoluut nodig. Ik nam vaak deel aan de studieringdagen omdat ik dat vreselijk leuk vond. Naar aanleiding van allerlei onderwerpen wordt je steeds weer genoodzaakt naar je eigen ideeën te kijken en daar kritisch op te blijven en die in discussie te verbreden". Het valt hem zwaar om aan te geven wat hij de huidige bosbeheerders zou willen meegeven. Hij lijkt wars van alle boodschappen. "Boodschappen heb ik geen boodschap aan". Hij vertelt over een lezing die hij na zijn pensioen gaf aan een lokale natuurclub, waarin hij de avond begon door ze dia's te laten zien van bosbeelden en het publiek vroeg welke zij het hoogst waardeerden in termen van natuur. "Een mooi plaatje van een enigszins mistige Douglas opstand met wat verjonging werd als natuur hoog ingeschaald". Het is een ontnuchterend tegengewicht voor de "zelfingenomen manier" waarop vaak met natuur wordt omgaan. Exoten worden geweerd door veel bos- en natuurbeheerders, maar niet gehinderd door gedetailleerde kennis van flora en fauna zien veel mensen ze gewoon als natuur. "Geen hond die dat ziet."

